

Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2006

Sammenskrævet og redigeret af TIMME NYEGAARD og MICHAEL BORCH GRELL

Rapport nr. 9 fra DOFs Arbejdsgruppe for Truede og Sjældne Ynglefugle (DATSY)

Forord

I perioden 1998-2005 blev DATSYs årsrapport publiceret i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift, oftest i årshæfte nr. 2. Efter beslutning i DOF udkommer DATSYs årsrapport ikke længere i DOFT. Nærværende rapport er således arbejdsgruppens første "egenproducerede". Årsrapporten vil fra og med denne rapport udelukkende blive publiceret elektronisk i pdf-format, der kan downloades fra DATSYs hjemmeside på www.dof.dk/datsy.

Sammenfatning og tak

De 38 artscoordinatorer i DATSY overvågede i 2006 sammenlagt 36 forskellige arter af truede og sjældne ynglefugle (Tabel 1). Sorthovedet måge kandiderer som årets succeshistorie, da hele 19 ynglepar er registreret. En særlig intensiv registrering af ynglesucces, hvor artscoordinatoren besøgte ynglelokaliteter over hele landet, dokumenterede, at 12 par havde ynglesucces med en samlet ungeproduktion på 23-24 unger. Det er næsten en tredobling af bestanden fra i fjor, hvor kun 7 ynglepar registreredes. Vi kan således konstatere, at denne tidligere sydeuropæiske art nu er vel-etableret i den danske fuglefauna.

Til gengæld blev 2006 endnu et dårligt yngleår for hvidbrystet præstekrave. Fra et toppunkt på 115 par i

2000 – alle i Vadehavsregionen – er bestanden faldet år for år til kun 60 registrerede ynglepar i 2006. Det er navnlig de lokale bestande på Fanø og på Rømø Sydstrand, der er reduceret. I det mindste på Fanø synes forvaltningsbetingede faktorer at spille ind, mens tilbagegangen på Rømø kan være betinget af oversvømmelser ved sommerhøjvande.

Flere af de store rovfugle klarede sig godt i 2006. Navnlig vandrefalk, hvor parret på Møns Klint fik hele 4 unger på vingerne, og det nye par på Bornholm præsterede 2 unger. Et tredje par synes at være ved at etablere sig på Stevns. Kongeørn har nu 3 veletablerede danske revirpar, men atter var det kun parret i Høstemark, der ynglede succesfuldt. Havørn nåede med 16 ynglepar og 23 unger et nyt toppunkt i den genindvandrede bestand.

Alle artscoordinatorer takkes varmt for et godt samarbejde omkring dataindsamlingen; alle er nævnt i Tabel 1. Ligeledes takkes alle observatører, der har leveret registreringer af ynglefugle til projektet eller gennem DOFbasen. Preben Clausen og Thomas Nordby takkes for hhv. faglig og sproglig korrektur på rapporten. Jørgen Peter Kjeldsen har valgt at stoppe som koordinator for trane; han takkes for sin indsats i projektet. Endelig skal der rettes en stor tak til Aage V. Jensens Fonde for den økonomiske støtte til projektet,

Tabel 1. Sammenfatning af resultaterne af overvågningen af de truede og sjældne ynglefugle i 2006. Under dækning angiver +++, at arten vurderes godt dækket (alle ynglepar er formodentlig registreret), ++ angiver en middelgod dækning (alle ynglepar kan eller er ikke registreret, men tilfredsstillende nok til at vurdere bestandsstørrelsen) og + angiver en dårlig dækning (kun tilfældige yngleforekomster er kendt), der ikke er tilstrækkelig til at foretage en bestandsvurdering ud fra.

Art	Ynglepar	Lokaliteter	Dækning	Artkoordinator
Malleduk <i>Fulmarus glacialis</i>	0	1	+++	Henrik Haaning Nielsen
Sort stork <i>Ciconia nigra</i>	0	0	++	Jørgen Jensen
Hvid stork <i>Ciconia ciconia</i>	2*	2*	+++	Hans Skov
Skestork <i>Platalea leucorodia</i>	33-34	2	+++	Jan Skriver
Sangsvane <i>Cygnus cygnus</i>	-	-	-	Bjarke Laubek
Bramgås <i>Branta bernicla</i>	657	1	++	Christian Ebbe Mortensen
Rødhovedet and <i>Netta rufina</i>	-	-	+	Hans Erik Jørgensen
Hvinand <i>Bucephala clangula</i>	89-94	8	+++	Johannes Bang
Stor skallesluger <i>Mergus merganser</i>	42-55	32	+++	Jan Blichert-Hansen
Rød glente <i>Milvus milvus</i>	40-52	52	++	Per Bomholt
Havørn <i>Haliaetus albicilla</i>	16	16	+++	Erik Ehmsen
Blå kærhøg <i>Circus cyaneus</i>	0	0	+++	Keld Bakken
Hedehøg <i>Circus pygargus</i>	25-34	-	+++	Lars Maltha Rasmussen
Kongeørn <i>Aquila chrysaetos</i>	3	3	+++	Tscherning Clausen
Fiskeørn <i>Pandion haliaetus</i>	1	1	+++	Leif Novrup
Lærkefalk <i>Falco subbuteo</i>	10-15	15	++	Jesper Tofft
Vandrefalk <i>Falco peregrinus</i>	2	2	+++	Niels Peter Andreasen
Plettet rørvagtel <i>Porzana porzana</i>	54	31	++	Susanne Bruun
Engsnarre <i>Crex crex</i>	112-127	-	++	Mark Pedersen
Trane <i>Grus grus</i>	60-63	-	++	Palle A. F. Rasmussen
Hvidbr. præstekrave <i>Charadrius alexandrinus</i>	47	6	++	Ole Thorup
Hjejle <i>Pluvialis apricaria</i>	1-2	2	++	Egon Østergaard
Svaleklire <i>Tringa ochropus</i>	-	-	+	Ingen artskoordinator
Tinksmed <i>Tringa glareola</i>	-	-	+	Egon Østergaard
Stenvender <i>Arenaria interpres</i>	51	5	+++	Palle A. F. Rasmussen
Sorthovedet måge <i>Larus melanocephalus</i>	19	12	+++	Lars Hansen
Dværgmåge <i>Larus minutus</i>	-	-	-	Poul Hald Mortensen
Sandterne <i>Gelochelidon nilotica</i>	0	0	+++	Ole Thorup
Splitterne <i>Sterna sandvicensis</i>	6100	13	++	Jens Overgaard Christensen
Sortterne <i>Chlidonias niger</i>	57-61	4	+++	Knud N. Flensted
Slørugle <i>Tyto alba</i>	283	283	++	Klaus Dichmann
Stor hornugle <i>Bubo bubo</i>	35	35	++	Hans Pinstrup
Kirkeugle <i>Athene noctua</i>	70-85	85	++	Lars Holm Hansen
Mosehornugle <i>Asio flammeus</i>	4	3	++	Niels Knudsen
Perleugle <i>Aegolius funereus</i>	0-6	3	++	Hanne Tøttrup
Biæder <i>Merops apiaster</i>	0	0	+++	Magnus Bang Hansen
Toplærke <i>Galerida cristata</i>	2-3	1	+++	Anders Østerby
Markpiber <i>Anthus campestris</i>	1-2	2	+++	Knud Pedersen
Vandstær <i>Cinclus cinclus</i>	1	1	++	Erik Dylmer
Blåhals <i>Luscinia svecica cyaneola</i>	-	-	-	John Frikke
Stor tornskade <i>Lanius excubitor</i>	17-19	8	++	Niels Peter Brøgger

*Herudover et forvildet ynglepar bestående af tamfugle

som har muliggjort DOFs indsamling af data om de sjældne og truede ynglefugle samt udgivelsen af nær-værende rapport.

Projektets baggrund og formål

2006 var den 9. sæson, hvor Dansk Ornitologisk Forenings Arbejdsgruppe for Truede og Sjældne Ynglefugle (DATSY) indsamlede data om en række af

Danmarks mest truede og sjældne ynglefugle. Planen er, at projektet i sin nuværende form løber frem til og med ynglesæsonen 2008. Det landsdækkende projekt påbegyndtes i 1998 med det formål at opnå den bedst mulige registrering af en række fåtallige ynglefugle. Fra 2004 er det primært EF-fuglebeskyttelsesdirektivets liste 1, der er udgangspunkt for de arter, der overvåges i projektet. Dog opretholdes ligeledes en overvågning af udvalgte fugle, som er sjældne eller truede på nationalt plan. Som der er redegjort for i årsrapporten 2004 (Nyegaard & Grell 2005), prioriterer DATSY også en mere stringent registrering og tolkning af data gennem udarbejdelse af monitoringsvejledninger, en forøget elektronisk afrapportering via DOFbasen og en styrket formidling via foreningens hjemmeside.

Projektets formål er

- at indsamle kvalificerede data om de truede og sjældne ynglefugle, der muliggør en årlig eller næsten årlig statusopgørelse.
- at øge offentlighedens opmærksomhed på vort fælles ansvar for at sikre dansk natur af tilstrækkelig kvalitet som levested for sjældne fuglearter.
- at udgive en årlig, illustreret rapport om resultaterne af dataindsamlingen.
- at aktivere de fagligt interesserede amatørornitologer i et vigtigt landsdækkende projekt.

Statsligt samarbejde

På dagen for fejringen af foreningens 100 års fødselsdag indgik DOF den anden gensidigt forpligtende aftale med Miljøministeriet om en særlig indsats for truede fuglearter. Aftalen gælder for perioden 2007-09. I aftalen er der særligt fokus på hedehøg, rød glente, hjejle, almindelig ryle (engryle), brushane, stor kobbersnepe, overvågning af almindelige fugle samt ynglefuglene på EF's fuglebeskyttelsesdirektiv. Ministeriets forpligtelse er at yde en særlig forvaltningsindsats, der fremmer bevaringen af de mest truede arter. DOF er forpligtet til gennem sin frivillige overvågning at levere data, der kan indgå i den statslige naturovervågning (NOVANA-programmet) og dermed give en forbedret viden om bestandenes udvikling på kort og på langt sigt. Aftalen medfører således et mere udbygget samarbejde mellem DOF og såvel Skov- og Naturstyrelsen som Danmarks Miljøundersøgelser om forvaltning og overvågning.

Det er DOFs forventning, at aftalen vil medføre en række konkrete forvaltningsinitiativer og naturgenopretninger, som vil forbedre fokusarternes bevaringsstatus. Aftalen er således et godt eksempel på vidensdeling, der sikrer, at de naturdata, der indsamles via DOFs frivillige overvågning, kan blive nyttiggjort til at forbedre fuglebeskyttelsen.

DATSYs monitoringsvejledninger

Ved udgangen af 2006 er der færdiggjort monitoringsvejledninger for [rød glente](#), [hedehøg](#), [kongeørn](#), [lærkefalk](#), [pletet rørvagtel](#), [trane](#), [hjejle](#), [hvidbrystet præstekrave](#) og [sandterne](#). Alle er tilgængelige på DATSYs hjemmesider på www.dof.dk/datsy. Monitoringsvejledninger for sort stork og markpiber er næsten klar. Endelig er arbejdet påbegyndt for sangsvane, hvinand, havørn, fiskeørn, perleugle og engsnarre.

Formidling på nettet

Der er etableret særlige hjemmesider for samtlige 41 truede og sjældne ynglefugle, der overvåges i projektet (www.dofbasen.dk/DATSY).

Dataindsamlingen i 2006

I det følgende gennemgås resultaterne af overvågningen af de truede og sjældne ynglefugle, der er modtaget rapporter om i 2006. Der blev ikke gennemført målrettede optællinger af rødhovedet and og tinksmed i 2006, hvorfor bestandene ikke har kunnet opgøres i fuldt omfang. Desuden er der ikke modtaget opgørelser over sangsvane, dværgmåge og blåhals. Det er endnu ikke lykkedes at finde en artskoordinator for svaleklire; undersøgelser i Gribskov udført af den lokale caretakergruppe tilvejebragte imidlertid et fint materiale fra dette yngleområde, der sandsynligvis er landets vigtigste for arten.

Det er fortsat et problem, at ikke alle fuglearter i DATSY-projektet kan overvåges på samme høje niveau. Fugle, der yngler spredt og i vanskeligt overskuelige biotoper, eller som er udpræget nataktive eller har en skjult levevis, kan normalt ikke dækkes i fuldt omfang i projektet. Det gælder eksempelvis fugle som engsnarre, trane, kirkeugle, stor hornugle og vandstær. Nogle artskoordinatore har derfor på grundlag af deres erfaring og tidligere års overvågning forsøgt at estimere størrelsen af den reelle ynglebestand. Nogle af de kortlagte ynglebestande må af denne grund anses for at være i underkanten af den reelle bestandsstørrelse.

Erratum

Der sneg sig desværre nogle fejl ind i DATSY-årsrapporten for 2005. Der blev skrevet i indledningen, at sortternen ikke længere yngler i Tøndermarsken. Dette var en fejl, da der blev registreret 12-15 par i Hasberg Sø og 1 par i Gammel Frederikskog i 2005. Desuden var der i oversigtstabellen fejlagtigt angivet 2 ynglepar af sangsvane; der blev kun registreret 1 ynglepar af denne art i 2005.

Artsgennemgang

Mallemuk *Fulmarus glacialis*

Af artskoordinator Henrik Haaning Nielsen

Årets første fugle sås på Bulbjerg 19/3 – Danmarks eneste ynglelokalitet – hvor 4 fugle lå parvis på hver deres redehylde. I april måned sås kurmageri, og blandt andet sås et par ligge på redehylden, hvor et par ynglede med succes tilbage i 2000. Imidlertid blev der heller ikke i år set tegn på egentlig ynglen. Sidste observation blev gjort 30/6 af 5 fugle.

Maksimumsantal af mallemukker *Fulmarus glacialis* observeret på Bulbjerg i 2006 fordelt på måneder.

	Maks. antal fugle
Marts	4
April	7
Maj	6
Juni	8

Sort stork *Ciconia nigra*

Af artskoordinator Jørgen Jensen

Der er ingen tegn på, at der har ynglet sort stork i Danmark i 2006, da der ikke har været gentagne observationer af sort stork på eller i nærheden af egnede ynglelokaliteter. Den er eftersøgt på lokaliteten i Østjylland, hvor der blev fundet et sandsynligt ynglepar i 2005, men altså uden positivt resultat.

Årets første sorte stork blev set 4/5 ved Margrethekog. I maj blev der i alt set 7 fugle (6 i Jylland og 1 på Falster), i juni 11 fugle (9 i Jylland, 1 Saltholm og 1 Gedser), i juli 2 fugle på Langeland og i august 11 fugle i Jylland. Derudover blev der i løbet af sommeren gjort 3 iagttagelser af sort stork ved den jyske højderyg omkring Tørring. Årets sidste fugl sås 19/8 ved Kravnsø Enge nord for Esbjerg.

I Slesvig-Holsten er bestanden stabil på 7-8 par med god ungeproduktion (Gerd Janssen, pers. medd.), og i Mecklenburg-Vorpommern er den ligeledes stabil med 14-16 par, også her med god ungeproduktion (Carsten Rohde, pers. medd.). Bestanden stiger stadig i Mellem- og Sydtysskland. Der foreligger ingen oplysninger om par i Sverige.

Hvid Stork *Ciconia ciconia*

Af artskoordinator Hans Skov

Storkesæsonen begyndte i 2006 med en strejfende fugl, der blev set 9/3 i Højer nær grænsen. Først 9/4 ankom den første trækkende ynglestork til Vegger.

Vegger havde længe kun en enlig hanstork på reden, men d. 17/6 dukkede to storke op i området. Omkring 1/7 dannede hunnen par med Veggers hanstork. Den anden hanstork sås endnu i området, men blev ikke accepteret i nærheden af reden. Pardannelsen var dog alt for sen til yngel. Vegger-parret trak rekordsent bort 5/10, og endnu en uges tid senere var parret ikke kommet længere end til Vorup Enge ved Randers. Det lune og solrige sensommervejr har nok været med til at holde på storkene.

Rudbøl fik et fastboende storkepar for første gang siden 2000, da et nyt storkepar den 24/4 slog sig ned på reden. Parret fandt sammen i Aventoft dagen før, men da reden her ikke var særligt godt lavet, fløj de nord over grænsen og endte i Rudbøl. Hannen i parret havde holdt til på rådhusreden i Ribe 15-22/4. Begge storke stammer fra storkeopdræt på øen Föhr ca. 30 km fra Rudbøl, hvor de klækkede fra hver deres rede i 2003. Parret fik lagt 3 æg og udrugede 3 unger, der dog døde en efter en pga. fødemangel. Den første bukkede under 19/6, den næste 21/6 og den sidste ca. 20/7. Kort efter forlod forældrefuglene Rudbøl.

Det tamme storkepar i Hvedstrup på Sjælland, der stammer fra det skånske udsætningsprojekt, overvintrede som vanligt. De lagde 4 æg, der alle blev udruget, men en unge døde et par uger gammel. De 3 tilbageblevne storkeunger blev ringmærket 17/6. Ungerne trak bort fra Hvedstrup 24/8 og var næste morgen nået til Gedser. De turde dog ikke trække ud over Østersøen og returnerede til Flintinge på Lolland, hvor de var nogle dage. Siden dukkede de op ved Korsør, sydlige Hornsherred og Stevns, før de 10/9 trak bort via Gedser. En af ungerne fra 2004 blev set i Hvedstrup i april og senere set i Skåne 2/7. To unger fra 2005 blev set i Elbdalen 100-140 km SØ for Hamborg. Siden er en af disse set i Holland på trækket sydpå. En tredje unge fra sidste år blev registreret NV for Bremen.

Antallet af strejffugle i Danmark i 2006 har været over middel. Største storkeflok blev set ved Rudbøl 5/5, hvor 11 storke (eksklusiv Rudbølparret) landede på en mark. Sjælland og især Nordsjælland har haft

Ankomst- og afrejsedatoer samt ynglesucces for hvid stork *Ciconia ciconia* i 2006.

Par	Ankomst han	Ankomst hun	Afrejse	Æg	Flyvefærdige unger
Vegger	9/4	ca. 1/7	5/10	0	-
Rudbøl*	24/4	24/4	Ultimo juli	3	0
Hvedstrup**	Overvintrer	Overvintrer	Overvintrer	4	3

*Begge storke stammer fra storkeopdræt på øen Föhr.

**Begge storke er tamfugle fra det skånske storkeprojekt.

mange observationer i år. Ikke færre end 6 storke har været mere eller mindre stationære i Nordsjælland i op til flere måneder. Bl.a. holdt en stork fra Holsten til på en nyopsat storkerede på Esrum Møllegård fra 17/5 til 8/6. Det kunne meget vel være den spæde begyndelse på en ny sjællandsk storkebestand. Denne bestand vil sandsynligvis blive en blanding af vilde tyske og polske storke og ungfugle fra det tamme par i Hvedstrup samt skånske projektstorke.

2006 synes at have været en god storkesæson i de fleste europæiske lande. En del af det tabte fra 2005 synes genvundet i de fleste lande, og ungeproduktionen var rigtig pæn (pers. medd. Kai-Michael Thomsen, Jörg Heyna, Georg Fiedler, Falk Schulz (Tyskland), Piotr Profus (Polen), René Rietveld (Holland), Berith Cavallin, Ola Olsson (Skåne) og Tristan Roi (Frankrig)).

Verdensbestanden af hvid stork blev optalt i 2004/2005, hvilket resulterede i 230.000 par. Dette er en stigning på 39 % fra 166.000 par i 1994/95 (http://bergenhusen.nabu.de/m03/m03_01).

Skestork *Platalea leucorodia* Af artskoordinator Jan Skriver

Skestorken fortsætter sin fremgang i Danmark, og 2006 blev endnu et rekordår med 33-34 par skestorke fordelt på to kolonier. Den 11 år gamle koloni i Nibe Gjøl Bredning Vildtreservat i Limfjorden talte 19-20 par, mens kolonien ved Skjern Å, der blev grundlagt i 2002, var på 14 par. Der var her tale om en fordobling i antallet af ynglepar i forhold til året før.

Skjern Å-kolonien fostrede cirka 30 flyvedygtige unger, mens der fra Limfjordskolonien kom rundt regnet 40 unge skestorke på vingerne. Det præcise antal unger er næsten umuligt at gøre op på ynglefugletællingerne. Dels kan skestorkene tidsmæssigt yngle spredt, dels flygter de store unger altid i skjul i rørskoven, når de bliver forstyrret under en optælling.

Foråret kom sent i 2006. Isen omkring Limfjordskolonien brød først op midt i marts. Skestorken ankom både ved Skjern Å og i Limfjorden i sidste uge af marts. Tidligere år er de første fugle allerede observeret i begyndelsen af marts.

I kolonien ved Skjern Å blev der reguleret skarver af hensyn til skestorkene. Et halvt hundrede reder blev fjernet. Hensynet består i, at man forebygger selvtægt, hvor skarvhadere risikerer at fjerne skestorkenes reder, der til forveksling kan minde om skarvreder.

Der var strandet ræv på yngleøen i Limfjorden, og 1/4 deltog 37 jægere og 19 hunde i en jagt på øen. På det tidspunkt var 13 skestorke ankommet. Det lykkedes at nedlægge begge ræve, der var på øen. Siden skestorkene i 1996 etablerede sig på stedet, har der været ræv på øen efter vinterens isdække i 4 ud af de 11 år. Hver gang er det lykkedes at bekæmpe rævene og dermed sikre skestorkenes ynglesucces.

Skestorkeunger. Foto: Jan Skriver.

I maj blev der set skestorke i Odense Fjord, og det er ikke usandsynligt, at arten kan etablere sig som ynglefugl på Fyn.

De første årsunger forlod kolonien i Limfjorden midt i juni, da der blev observeret ungfugle i Ulvedyb og på Bygholm Vejle. I juli og august sås nogle af de største forekomster af skestorkene nogensinde i Danmark, da Bygholm Vejle i adskillige uger kunne mønstre antal på 85-100 skestorke, mens Skjern Å-området og den sydlige del af Ringkøbing Fjord bød på 40-55 individer.

I 2006 blev det besluttet at unklade ringmærkningen, da der var nyklækkede skestorkeunger i Limfjordskolonien på det optimale tidspunkt for en ringmærkning. Der har de senere sæsoner været en tendens til, at enkelte skestorkepar yngler meget sent og først får unger i juli. Det betyder, at Limfjordskolonien huser ungfugle langt ind i august.

Selv om efteråret blev det mildeste nogensinde på vores breddegrader, blev der ikke set skestorke i november, som det ellers er sket de senere år. Ifølge DOFbasen blev årets sidste skestork set 8/10 på Bønnerup Strand.

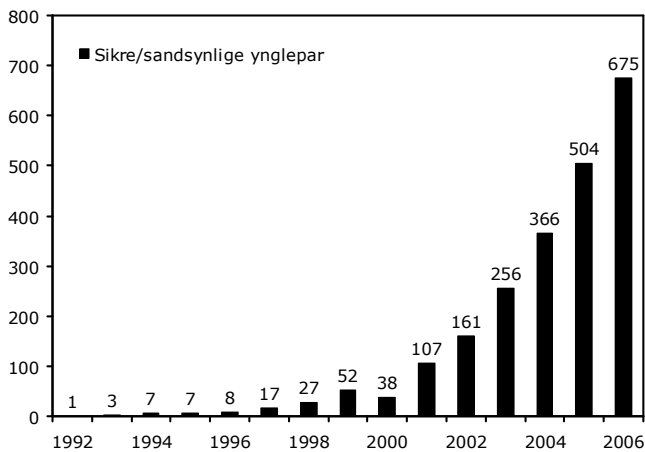
Sangsvane *Cygnus cygnus*

I 2006 er der ikke modtaget nogen bestandsopgørelse for arten.

Bramgås *Branta leucopsis*

Af artskoordinator Christian Ebbe Mortensen

Også i 2006 foreligger der kun rapportering om ynglefund af bramgås i Danmark fra Saltholm. Arten er også i år blevet optalt i forbindelse med Københavns Amts overvågning af øens ynglefugle. Overvågningen blev foretaget 15-18/5 med supplerende observationer af bl.a. ynglesucces 3-5/6.

Bestandsudviklingen for bramgås *Branta leucopsis* på Saltholm 1992-2006

Der blev i alt registreret 675 sikre ynglepar, heraf 265 redefund. De resterende er registreret ved kortlægning af vagtsomme hanner, hvor den rugende hun ikke kunne ses i vegetationen. Yngleområdet breder sig fortsat mod nord og vest ind på selve Saltholm fra den oprindelige udbredelse på Svaneklapperne og Saltholms sydøstlige del og dækker nu den sydlige halvdel af øen (med enkelte par på nordøen). Antallet af oversete par er derfor højst sandsynligt stigende i de senere år. Ikke desto mindre ses fortsat en imponerende fremgang for arten på Saltholm, der i forhold til 2005 var på 34 %.

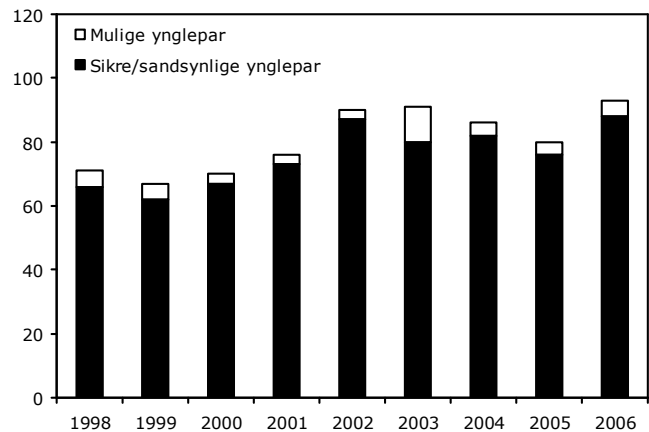
Allerede ved de første tællinger i maj blev der observeret mange par med nyklækkede unger. Ved de supplerende tællinger i juni var det dog ikke muligt at få et præcist billede af ynglesuccessen, men lige som sidste år synes den at være særdeles god. Ud over ynglefuglene blev der ved maj-tællingerne observeret omkring 2100 rastende fugle på øen nord for yngleområdet.

Bramgåsens bestandsudvikling på Saltholm – og dermed i Danmark – er vist i ovenstående figur. Den tilsyneladende tilbagegang i ynglepar i 2000 skyldes antageligt, at yngleområdet dette år blev udvidet til at inkludere hovedøen, hvorfor nogle ynglepar kan være overset. Bramgåsens bestandsudvikling på Saltholm peger mod, at arten har etableret en fast ynglebestand i Danmark, og at det blot må være et spørgsmål om tid, før arten etablerer sig andre steder i landet. Der må findes flere lokaliteter, der kan tilgodese artens tilsyneladende krav om uforstyrrede yngleøer fri for prædatorer i form af ræve, mink, rotter o.lign.

Rødhovedet and *Netta rufina*

Af artskoordinator Hans Erik Jørgensen

Artens eneste faste danske yngleplads er fortsat Maribosøerne. Storstrøms Amts ynglefugleoptællinger ved søerne blev ikke gennemført i 2006, hvorfor der ikke er noget sikkert billede af ynglebestandens størrelse

Bestandsudviklingen af hvinand *Bucephala clangula* i Danmark i perioden 1998-2006.

dette år. Sammenstykning af forskellige iagttagelser af mere eller mindre faste forekomster ved søerne i løbet af ynglesæsonen tyder dog på, at ca. 10 par har ynglet eller forsøgt at yngle i Maribo Sønder sø, dvs. et bestandsniveau omtrent på linje med forekomsten i 2005. Der blev i Maribo Sønder sø iagttaget fire ungekuld på henholdsvis 6, 5, 4 og 4 unger, alle klækket i midten af juli. I nabosøen, Hejrede Sø, var der i dele af sæsonen et stationært par, men det er usikkert, om parret gjorde yngleforsøg.

Hvinand *Bucephala clangula*

Af artskoordinator Johannes Bang

Årets bestand er opgjort til 88-93 par, hvilket er en mindre stigning i forhold til 2005. Fremgangen kan tilskrives en voksende bestand ved Furesøen.

På Frederiksborg Statskovdistrikt, som huser den største danske bestand, fandtes 49-52 ynglepar. Heraf yngler 2 par i sortspættehuller og 3 par i naturligt redegul, resten yngled i opsatte redekasser.

Der er indkommet nye oplysninger fra Furesøen: Bestanden er i 2004 opgjort til 2 sandsynlige par og i 2005 til 4 sikre og 8 sandsynlige par. I 2006 er der optalt hele 12 sikre og 11 sandsynlige ynglepar og set i alt 71 hvinandeællinger. Den positive udvikling ved Furesøen skyldes uden tvivl en massiv opsætning af hvinandekasser på søens nordside og vestside, som er gennemført af Københavns Statskovdistrikt. En tilsvarende udvikling kunne formodentlig finde sted i de øvrige nordsjællandske søer, hvis der blev sat kasser op.

I private haver i Nødebo yngler 8-9 par. Ved Nydam i Bagsværd har 3 kasser været benyttet. Den ene af kasserne har været benyttet 2 gange, så der er i alt tale om 4 par. Ved Sjølsø yngler et par i redekasse og ved Skarresø i Vestsjælland 2 par i naturlige redehuller.

På Fyn yngler 2 par i opsatte kasser ved søerne i Tarup Grusgrav. Fra Jylland foreligger der kun oplys-

Amtsvis fordeling af ynglende stor skallesluger *Mergus merganser* i perioden 1998-2006.

Amt	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Storstrøms	30	23	23	24	35	29	30-35	37-46	35-45
Sønderjyllands	3	5-7	5-7	5-7	5-7	5-7	5-7	3-5	3-5
Bornholms	1	1-2	2	4	3	2-3	2-3	1-2	3-4
Århus	0	0	0	0	0	1	1	1	1
I alt	34	29-32	30-32	33-35	43-45	37-40	38-46	42-54	42-55

ning om en hvinandehun, der opholdt sig i en dam i Klosterhede Plantage. Hunnens adfærd kunne tyde på, at det var en hun med æg eller evt. små unger, idet den vendte tilbage til stedet, når den blev jaget op.

Bemærk at de nye tal fra Furesøen ændrer tidligere års vurderinger af landsbestanden, således at der i 2004 var 82-86 ynglepar, og i 2005 taltes 76-80 ynglepar af hvinand i Danmark.

Stor skallesluger *Mergus merganser*

Af artskoordinator Jan Blichert-Hansen

Stor skallesluger ser ud til igen i 2006 at have haft et pænt år. Den samlede bestand vurderes til at være på 42-55 ynglepar og dermed på samme niveau som i 2005. Der er observeret sikre og mulige ynglepar flere steder, der ellers ikke har været velundersøgt de senere år. Det drejer sig om området mellem Falster og Sjælland, hvor der på Nordfalsters kyst ved Sortsø og ved Bogødæmningen er observeret hunner med unger. Desuden er der på Langøes nordvestlige del observeret to hunner, der udviste yngleadfærd.

Hovedparten af bestanden yngler fortsat i opsatte redekasser; kun 10-20 % vurderes at yngle på naturlige redesteder.

Rød glente. Foto: Helge Sørensen.

Som de foregående år samler fuglene sig i Fakse bugt efter yngletiden. Der er således 1/9 meldt om 53 store skalleslugere ved Lund Hestehave.

Rød glente *Milvus milvus*

Af artskoordinator Per Bomholt

I 2006 blev der registreret 36 sikre, 4 sandsynlige og 12 mulige ynglepar, hvilket svarer til en samlet bestand på 40-52 par røde glenter.

Østjylland er med egnen omkring Vejle og Kolding glentens foretrukne landskab i Danmark. I Vejle Amt yngler 13 par, hvoraf der er 5 par alene i Vejle Ådal.

Nordjylland huser en håndfuld par, og her er de nordligste par vest for Frederikshavn karakteriserede ved at være meget frugtbare og fostrer kuld på tre flyvedygtige unger. Bestanden af røde glenter på Sjælland er vokset fra nogle få par i 1999 til 10 par i 2006. Fyn er med tre par ved at komme med på det danske glentekort. På Bornholm blev 1-2 ynglepar registreret. En inventeringslejr blev afholdt på Djursland, hvilket har medført et bedre billede af artens udbredelse i dette område. Der blev i 2006 registreret 2 sikre og 4 mulige par mod 1 sandsynligt og 1 muligt par i 2005.

Der har i 2006 ikke været konstateret tab af ynglefugle pga. forgiftning, og det er kun i få tilfælde konstateret, at yngleforsøg er opgivet som følge af forstyrrelser.

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Af artskoordinator Erik Ehmsen

I 2006 forsøgte 16 par at yngle i Danmark; heraf var de 11 par succesfulde og fik til sammen 23 flyvefærdige unger. Der var ekstraordinær stor ynglesucces hos tre par, der hver fik hele 3 unger på vingerne, nemlig parrene ved Tystrup-Bavelse, Hostrup Sø og Even Sø/Præstø Fjord. Årets høje ungeproduktion kan ikke forklares med vejret, da det ikke var markant bedre i den periode, hvor ungerne var små og mest følsomme over for vejrliget. Det er mere sandsynligt et resultat af, at fuglene er blevet ældre og mere erfarne. Der er en positiv sammenhæng mellem antal unger produceret og antal år siden parrets etablering.

Redeterritorier af havørn *Haliaeetus albicilla* i samt antallet af flyvefærdige unger produceret i perioden 1995-2006. Besatte territorier, hvor der dog ikke er registreret æglægning, er markeret med -. Reder med æglægning, men uden udflyjende unger, er markeret med 0.

Redeterritorium	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Maribosøerne	0	-	1	1	2	2	2	1	3	2	2	2
Bankel Sø		1	1	2	2	1	1	1	0	2	2	2
Hostrup Sø		1	0	1	1	2	1	2	2	2	2	3
Arreskov Sø				2	1	0	2	2	2	1	2	2
Even Sø/Præstø Fjord				-	1	0	2	0	2	2	2	3
Gavnø					-	-	-	0	2	2	1	2
Roden Skov							1	-	1	2	1	0
Tystrup-Bavelse Søerne							2	-	1	2	3	3
Østlolland							1	1	0	1	0	1
Skarresø									-	0	1	2
Skast									0			
Langeland										0		
Enehøje										-	0	-
Haderslev										-	0	1
Nakskov Fjord											2	2
Bognæs												-
Tærø												0
Lille Vildmose												-
Unger i alt	0	2	2	6	7	5	12	7	13	16	18	23
Par i alt	1	3	3	5	6	6	9	9	11	13	13	16

Hele tre nye par byggede rede i 2006. Det nyetablerede par i Lille Vildmose er endda måske starten på en helt ny æra for havørnen, da det er usædvanligt, at et par slår sig ned så langt fra allerede etablerede par.

Ud over fremgangen i ynglepar, er der også stadig flere gamle og subadulte fugle rundt omkring i landskabet, så fremtiden ser fortsat meget lovende ud for artens bestandsudvikling.

Læs mere i Årsrapport fra Projekt Ørn 2006 (Ehmsen & Pedersen 2007)

Blå Kærhøg *Circus cyaneus*

Af artskoordinator Keld Bakken

Denne ynglesæson startede meget optimistisk med hele 3 meldinger om sikre ynglefugle, men desværre var de opfølgende undersøgelser alle negative. Det må i de 2 af tilfældene formodes, at det var fugle på træk, som opholdt sig på lokaliteterne i en længere periode, og i det sidste tilfælde skønnes det, at det, som så mange gange tidligere, har drejet sig om rørhøge set på stor afstand.

Der blev kun gjort fire observationer af blå kærhøg i juli måned, en adult hun samt 3 adulte hanner, men alle var enkeltobservationer. Den ene af disse lokaliteter havde også et længerevarende ophold af både en han og en hun i 2005, så der skal holdes øje med denne lokalitet, da et ynglepar ofte bruger flere sæsoner på at udvælge sig en passende lokalitet med tilstrækkelig ro i yngletiden.

Hedehøg *Circus pygargus*

Af artskoordinator Lars Matha Rasmussen

Antallet af ynglende hedehøge i Sydvestjylland i 2006 anslås at være 24 par fordelt med 19 sikre og 5 sandsynlige par. Dertil kommer yderligere 5 mulige par, så det samlede antal ynglepar i Vadehavsområdet anslås at være 24-29 par. Uden for undersøgelsesområdet dækket af Projekt Hedehøg vurderes forekomsten til et sandsynligt og 4 mulige par. Den samlede bestand i Danmark bliver dermed vurderet til 25-34 par. Af 22 par, hvor redehabitaten kendes, yngede 16 par i afgrøder og 7 par i tagrør. De 16 par i afgrøder fordelte sig med 9 par i vinterhvede, 5 par i vinterbyg og 2 i raps.

For 13 par, hvor alderen på kullet kunne beregnes ud fra tidspunkt for klækning eller ungestørrelse, kunne tidspunktet for udflyvningen af første unge beregnes. Halvdelen af ungerne blev flyvefærdige i perioden 12-18/7. Resten af kuldene blev flyvefærdige i løbet af de følgende knap tre uger, idet seneste kuld blev flyvefærdige 6/8. Høsten af vinterbyg påbegyndtes ligesom i 2005 den 12. juli. Høsten forløb dog betydeligt hurtigere pga. varmt og tørt vejr. Høsten af vinterhvede blev fremskyndet af den tørre og solrige juli og påbegyndtes den 24. juli, hvilket var 14 dage tidligere end i 2005 og var i fuld gang den 1. august.

I alt 9 reder blev markeret, heraf blev de tre hegnet med elnet. To reder i vinterbyg blev med stor succes indhegnet med elnet. Hegningen, som er rævesikker, var et effektivt redskab til at sikre succes for ellers meget udsatte kuld. Endnu en rede med fire unger

Hedehøg. Foto: John Larsen.

burde have været hegned allerede inden høst, men blev præderet, da ejeren ikke var indstillet herpå. Som en konsekvens heraf blev en anden rede i vinterbyg hos samme ejer imidlertid hegned allerede inden marken blev høstet. En uopdaget rede, der blev høstet midt om natten med mindst to flyvefærdige unger, blev efterfølgende rapporteret af landmanden. Reden blev hegned som beskyttelse for ungerne, der fortsat overnattede i et lille uhøstet område ved redestedet.

En rede med en unge blev høstet, til trods for en aftale med ejeren om at marken først skulle høstes, efter ungen var fløjet. Desværre høstede naboens maskinstation ved en fejl redet. Tre reder blev opgivet pga. prædation. Yderligere 5 reder blev opgivet af ukendte årsager, hvoraf prædation kan være en af årsagerne. Den gennemsnitlige kuldstørrelse var på 3,31 unge pr. kuld (n=13), og der fløj 24 unger fra 11 reder.

Antallet af sikre og sandsynlige par vurderes at være 26 par i Danmark, omtrent samme antal som i 2005. Der er i 2006 blevet ringmærket i alt 29 unger, heraf blev de 27 også farvemærkede. Mærkningen sker som i led i et internationalt projekt med tilsvarende farvemærkning i Holland, Niedersachsen og Polen. Dog blev 7 unger i to kuld fundet døde pga. overophedning, inden de blev flyvefærdige.

Det vurderes, at Hedehøgens danske bestand er i fortsat tilbagegang, og at bevaringsstatus er ugunstig. En gunstig bevaringsstatus kræver en fortsat sikring af reder mod ødelæggelse, forstyrrelse og prædation. Accepten af projektet som følge af en flerårig indsats og positiv omtale i flere medier betød, at et yngleområde med 4 par øst for Abild blev opdaget. To landmænd henvendte sig om forekomsten af reder, og yderligere to reder i nabolaget blev lokaliseret. I området var der også ynglefugle i 2005, der ikke blev registreret. Der har således sandsynligvis været 4 par i området i 2005, hvorefter bestanden for 2005 nu er revurderet til 27 par.

Læs mere i rapporten "Hedehøg i Danmark ynglesæsonen 2006" (Rasmussen 2006).

Kongeørn *Aquila chrysaetos*

Af artskoordinator Tscherning Clausen

Kongeørneparret i Høstemark Skov har for fjerde år i træk haft succes, idet der igen i år er kommet en unge på vingerne, som blev set flyve første gang 13/7.

Parret i Tofte Skov ses der kun lidt til, og kun ved enkelte lejligheder er de set flyve sammen eller samtidigt. De er slet ikke så aktive som for blot et par år siden. Der er tale om en mindst 12 år gammel kongeørn samt en yngre (3-4 K) kongeørn.

Det nye par i Vendsyssel kom øjensynligt godt i gang, men hunnen forlod reden omkring 1/6. Reden blev kontrolleret 13/6, men var tom. Begge ørne var fortsat på lokaliteten hen på efteråret.

Der er ingen meldinger om kongeørne fra Hanstholm Vildtreservat. Derimod er der ved flere lejligheder rapporteret om to kongeørne i området ved Overgaard ved Mariager Fjord, som skal blive interessante at følge.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

Af artskoordinator Leif Novrup

Der er igen i år kun fundet en aktiv rede (rede, hvor der er lagt mindst 1 æg). Det gælder det sædvanlige fundområde i Nordvestjylland. Her ankom fiskeørnene tidligt i år, og de gik straks i gang med at udbygge den rede nær skarvkolonien, de startede på efter at have mistet deres yngel sidste år. Det blev til en meget høj tøndeformet rede, og her lagde hunnen æg og begyndte at ruge primo maj.

Den 16/6 blev der for første gang observeret unger i redet, to dununger, som den 17/7 næsten var udvoksedede. 29/7 sås den første unge flyve fra redet, og den 31/7 fløj den anden. Begge unger fløj nu omkring redestedet, men de blev stadig fodret på redet, hvor hunnen parterede byttet og madede dem.

Den 12/8 om eftermiddagen blev den ene unge fundet død ca. 30 meter fra redet. Den var spist af et rovdyr, men rester af den ene vinge og halefjerene fandtes. 15/8 kunne den tilbageblevne unge selv spise,

Fiskeørn. Foto: John Larsen.

Vandrefalk. Foto: John Larsen.

så hunnen var blevet overflødig og sås ikke derefter. Hannen og ungen blev omkring redestedet til 1/9, hvor de blev set for sidste gang.

Der har i år ikke været så mange spændende observationer af potentielle ynglefugle, som de sidste to år, men dog nogle få fra Viborg og Vestsjællands amter, så nogle få par kan have ynglet her, men redefund og bevis mangler. Derudover har der været en hel række observationer af fiskeørne i yngletiden, som alle må betragtes at være ikke-ynglende, men blot oversomrende fugle.

Lærkefalk *Falco subbuteo*

Af artskoordinator Jesper Tofft

2006 blev ikke noget topår som 2005, men et godt år med 10 sikre og 5 mulige par lærkefalke. Som altid er det kun i Sønderjylland, der er foretaget en egentlig overvågning af et større område, nemlig på Als og Sundeved. Her er antallet af sikre par halveret fra seks i 2005 til tre i 2006. Der har heller ikke i samme omfang som i 2005 været indtastet iagttagelser fra yngletiden i DOFbasen. Der er flere steder set territoriehævdende falke i maj på egnede ynglelokaliteter, hvorfra fuglene senere er forsvundet sporløst. Tidsmæssigt passer det sammen med, at de kan have fundet et andet ynglested i nærheden. Den meget varme sommer med et formodet rigt fødeudbud har altså ikke haft nogen synlig positiv effekt på bestanden af lærkefalk.

De sikre par fordelte sig således på landsdelene: Sønderjylland 3, Langeland 1, Sjælland 3 og Bornholm 3 par.

På baggrund af sidste års lille sensation med fund af 3 succesfulde reder i el-master, blev der udsendt en pressemeddelelse herom på det rette tidspunkt ultimo juli, som blev bragt i adskillige medier. Desværre gav dette ikke en eneste henvendelse, og der blev kun fundet en rede i en elmast i 2006 af artskoordinatoren selv. En sønderjysk lærkefalkeunge blev fundet med brækket vinge, men senere genudsat efter behandling.

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Af artskoordinator Niels Peter Andreasen

Der er registreret hele 3 territoriehævdende par af vandrefalk i Danmark i 2006, hvoraf de to par lagde æg og fik i alt 6 unger på vingerne.

På Møns Klint blev der set vandrefalk i alle vintermånederne. I begyndelsen af marts hævdede han og hun revir, og 28/3 sad hunnen første gang i hullet anvendt til reden i ynglesæsonerne 2001-2003. I den følgende periode sås der hyppige parringer hos yngleparret. 3/4 afløste hannen for første gang hunnen på redehylden, som er tegn på æglægning og begyndende rugning. 9/5 afleverede hannen bytte i luften til hunnen, som fløj ind i redegulden med det, hvilket indikerer unger i reden. Flere gange i løbet af yngletiden kom der både enlige vandrefalke og andre par forbi ynglepladsen, der alle blev jaget væk. 24/5 sås det første glimt af en dununge i redegulden, og 9/6 sås hovederne af 4 unger, der senere kunne kønsbestemmes til to hunner og to hanner. Mellem 20/6 og 22/6 fløj de af reden, hvorefter de blev fodret af forældrene på Storeklint. Fra midt i juli sås de sjældnere og sjældnere i klinteområdet.

På Bornholm blev der rapporteret om et par i kystklipperne ved Hammeren 9/6. Et par dage efter blev 2 unger set, som ud fra fotodokumentation vurderes at være fløjet af reden den første uge i juli.

På Stevns Klint er der observeret territoriehævdende han og hun i løbet af hele ynglesæsonen, men uden redefund. Hunnen er tilsyneladende også kun 1 år gammel, men det skal blive spændende at følge parret.

Plettet rørvagtel *Porzana porzana*

Af artskoordinatorer Susanne Bruun og Helge Røjle Christensen.

Der er i alt registreret 54 syngende/territoriehævdende fugle, 28 under første influx i april/maj og 26 under sommer-influxet i juni/juli/august. Dette er en lille fremgang fra i alt 44 fugle i 2005. Overordnet set følger forekomsten altså fint prognosen fra sidste år, hvor det på baggrund af erfaringerne fra 25 års observationer på Vejlerne Feltstation blev forudsagt, at rørvagtel i de kommende år vil gå svagt fremad mod endnu en pludselig og markant kulmination.

Forekomsten var dog noget usædvanlig i år, hvis der ses på fordelingen af fuglene under de to influx. I april/maj var der klart flere fugle i Vejlerne i 2006 end sidste år (19 fugle mod 9 i 2005), men i øvrigt optrådte arten på relativ få lokaliteter. I juni/juli/august optrådte arten langt mere spredt i landet, men til gengæld blev sommer-influxet med kun to fugle næsten ikke registreret i Vejlerne.

Engsnarre *Crex crex*

Af artskoordinator Mark Pedersen

I alt er der registreret 112-127 forskellige crexende engsnarrere i 2006, hvilket er på samme niveau som i 2005.

Ankomsten skete vanen tro medio maj, dog blev den første fugl hørt 9/5 i Haslev Kommune på Sjælland. Netop det sjællandske område er blevet et eftertragtet terræn for engsnarrere. Særligt området ved Holmegård Mose har i nyere tid været et af kerneområderne for engsnarre, hvor der i år er hørt op til 12 crexende hanner.

Omkring Kongemosen i Høng kommune er der på en enkelt nat registreret 16 syngende hanner. I Vallensbæk Mose og Tranegilde Mose, tæt på København, er der hørt op til 5 crexende hanner.

I det centrale og østlige Nordjylland var der antalsmæssigt status quo i forhold til 2005, dog med færre dage med mange hørte fugle. På Ryå Enge blev der gennem juni og juli hørt op til 5 syngende hanner. I det nordlige Vendsyssel i området omkring Gårdbo-gård Sø, Sørig enge og ved Trynmosegård er der hørt 7 crexende fugle.

Sønderjylland husede for et par år siden over 130 engsnarrere. I 2006 har mere end 20 naturre resulteret i kun 6 forskellige hørte fugle, en meget stor nedgang på kort tid.

I Holland har man med 80-95 fugle igen haft et dårligt år for arten, der meldes dog om mange engsnarrere i området langs Elben i Tyskland (Kees Koffijberg, pers. medd.).

Antal territoriehævdende plettet rørvagtel *Porzana porzana* i 2006 fordelt på sæson og amter.

Amt	Forår	Sommer
Viborg	19	2
Sønderjyllands	3	0
Nordjyllands	1	4
Ringkøbing	1	6
Ribe	1	0
Vestsjællands	1	0
Storstrøms	1	6
Bornholms	1	0
Århus	0	5
Fyns	0	1
Roskilde	0	1
Københavns	0	1
Frederiksborg	0	0
Vejle	0	0
I alt	28	26

Trane *Grus grus*

Af Jesper Tofft

Der foreligger oplysninger om i alt 47-51 ynglepar af trane i 2006, men på baggrund af manglende oplysninger fra traditionelt besatte territorier, vurderes den reelle landsbestand at være på 60-63 ynglepar. Bestanden vurderes altså at være på højde med 2005, hvor 58-66 par blev optalt.

Materialet fra 2006 vurderes at være nogenlunde dækkende, dog er oplysningerne fra Nordjylland, på nær Thy og Læsø, mangelfulde. Det er igen i år lykkedes at få indsamlet et fint materiale fra Bornholm. Nogle spredte ynglelokaliteter, som var besat i 2005, er det ikke lykkedes at få oplysninger fra i 2006. Sandsynligheden taler dog for, at de fleste af disse lokaliteter stadig er besat.

I Nordjylland ser der ud til at være status quo med data på 27 par og en vurderet bestand nord for Limfjorden på 35-38 par. Den nordenfjordske bestand, inkl. årets unger og yngre ikke-ynglende fugle, er i efteråret 2006 vurderet til at være på ca. 150 fugle. Vejlerne noterede en forbavsende tilbagegang fra 3 til 1 par. Fremgangen i den nordjyske bestand slår indtil videre ikke igennem syd for Limfjorden, hvor Lille Vildmose er eneste kendte ynglested, i 2006 med kun et enkelt par.

I Sønderjylland var det et rigtigt fint år med en fremgang fra 3-4 par i 2005 til 5 par i 2006, som i alt fik 7 unger på vingerne.

På Bornholm er der også tale om en lille fremgang til 12-14 par, og det bliver spændende at følge hvor mange par, der er plads til på øen. Parrerne spredes til nye lokaliteter, og der tages også helt små uanseelige skovmoser i brug som redesteder. Dette kan gøre det vanskeligt at følge ynglesuccesen, da fuglene gemmer sig i skoven med ungerne.

Det har generelt været fin ynglesucces, bortset fra på den klassiske lokalitet Hanstholm Vildtreservat i Thy, hvor alle 6 par var uden unger. Der er på landsplan oplysninger om i alt 41 unger fordelt på 26 kuld. Dvs. 1,56 unge pr. succesfuldt par. For de øvrige sikre par er yngleresultatet ukendt.

Fra og med 2007 har Palle A. F. Rasmussen overtaget hvervet som artskoordinator for tranen.

Hvidbrystet præstekrave *Charadrius alexandrinus*

Af artskoordinator Ole Thorup

Der ynglede 47 par i Danmark i 2006, alle i Vadehavsområdet. Rømø var det vigtigste yngleområde med 43 par. Flere vigtige ynglelokaliteter på Rømø optales lige efter en stor oversvømmelse, hvorfor årets yngleresultat skal ses som et minimumstal. De fleste år har niveauet ligget på omkring 60 par, mens der 1999-2002 ynglede en del flere. I 2005 og 2006 har antallet været noget lavere.

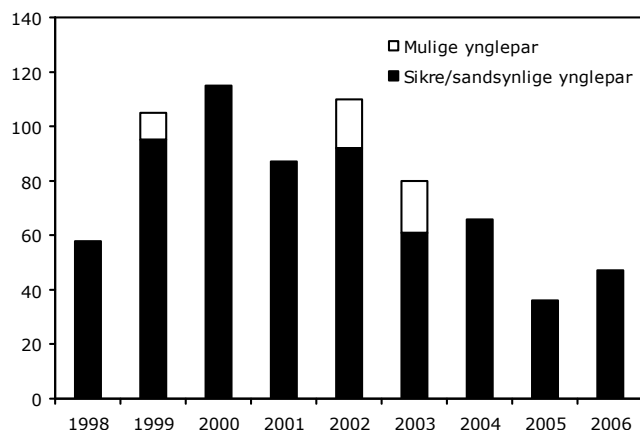

Hvidbrystet præstekrave. Foto: Helge Sørensen.

Hvidbrystet præstekrave er knyttet til sandstrande og klitter og til helt kortgræssede strandenge, der ligger som nabo til sandstrande. Siden midt i 1990'erne har Vadehavet været det eneste område i Danmark med ynglende fugle. Siden 1996 har Danmarks Miljøundersøgelser i samarbejde med DOF (indtil 2002) og Naturinform hvert år optalt de ynglende hvidbrystede præstekraver i Vadehavet. Hvert femte år optælles alle ynglende vandfugle i Vadehavet, og denne meget omfattende tælling blev foretaget i 2006. Under disse store tællinger besøges alle lokaliteter ved og i Vadehavet flere gange, og der var derfor særlig gode muligheder i 2006 for at opdage eventuelle ukendte ynglelokaliteter. Der fandtes dog ikke nogen ynglepar uden for Fanø, Rømø og Tøndermarsken, hvor hvidbrystet præstekrave yngler hvert år.

På Fanø sås som maksimum 3 hanner og 2 hunner, alle på Grønningen. Dette svarer efter den faste metode til 3 ynglepar. Fra 1969 til 2001 ynglede der normalt mellem 15 og 23 par på Fanø, men siden 2001 er antallet faldet voldsomt med kun 4 par i 2004 og 3 par i 2005 og 2006 som minimum. Det tyder på, at vegetationen i området udvikler sig i en retning, der gør stedet mindre velegnet for de ynglende hvidbrystede præstekraver og at der er et stort prædationstryk fra ræv.

Rømø er med 43 ynglepar langt det vigtigste yngleområde for hvidbrystet præstekrave i Danmark. Der fandtes 24 par på stranden nord for Lakolk – heraf 10

Bestandsudviklingen af hvidbrystet præstekrave *Charadrius alexandrinus* i Danmark i perioden 1998-2006.

par på Juvre Sand – og det er på niveau med de bedste år for arten her. På stranden syd for Lakolk fandtes derimod kun 4 par mod mellem 15 og 33 par i de bedste år. Den koloni blev dog ikke optalt, før en stor oversvømmelse i området havde overskyldt en stor del af ynglefuglenes reder på stranden, hvorfor antallet af ynglepar godt kan have været højere i dette område først på sæsonen. På de kreaturgræssede enge på Rømø Sønderland fandtes 15 par, hvilket er tæt på medianen for de seneste 11 ynglesæsoner.

Årets ynglesucces kendes ikke, men den formodes at have været temmelig dårlig, både på stranden, hvor der var to større oversvømmelser i yngletiden, og også inde på Rømø Sønderland, hvor antallet af yngleurologiske fugle faldt markant fra midt i maj til midt i juni. Der blev heller ikke iagttaget et større antal fugle ude på stranden efter yngletiden, som det var tilfældet i både 2004 og 2005.

I Tøndermarsken blev der registreret et par ved Saltvandssøen. Der er ingen oplysninger om fuglenes ynglesucces.

Resultaterne fra de årlige ynglefugletællinger i Vadehavet præsenteres i nyhedsbreve og arbejdsrapporter på www.dmu.dk.

Hjejle *Pluvialis apricaria*

Af artskoordinatør Egon Østergaard

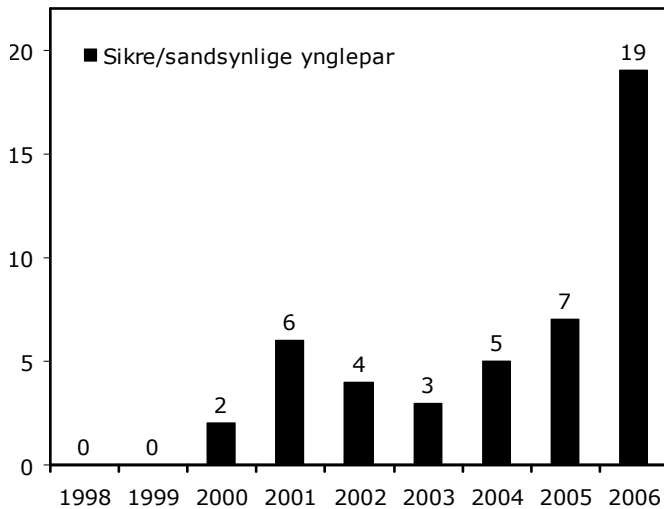
Optællingerne af ynglende hjejle er nu koncentreret om de to kernelokaliteter Borris Hede og en lokalitet i Thy. På Borris Hede er der iagttaget en fugl 2-3/6, men trods flere besøg er der ikke iagttagelser af yngleaktivitet. Den 5/8 blev der dog, ligesom i 2005, iagttaget 3 fugle, der kan have været lokale ynglefugle.

Der er ikke foretaget koordinerede yngleoptyllinger på Thy Skovdistrikt i 2006, men iagttagelser af et varslende par flere gange i yngletiden giver formodning om et ynglepar. På trods af at flere egnede ynglehabitater er opstået efter klithede-projektet, foreligger der ingen iagttagelser fra Hanstholm Vildtreservat eller andre frilagte områder.

Tilbagegangen fortsætter i den tyske bestand, der nu kun tæller 5-10 par i tre højmoserområder. Det er en halvering siden 2000, og arten er nu kritisk truet også her (Niedersächsisches Umweltministerium 2006).

Svaleklire *Tringa ochropus*

Det er heller ikke i 2006 muligt at foretage en egentlig bestandsvurdering af svaleklire i Danmark. Der er dog af caretakergruppen rapporteret om 17-18 par i Gribskov og 3 par i Store Dyrehave (Arne Olesen, pers. medd.).

Bestandsudviklingen af sorthovedet måge *Larus melanocephalus* i Danmark i perioden 1998-2006.

Tinksmed *Tringa glareola*

Af artskoordinator Egon Østergaard

En samlet bestandsvurdering kan ikke foretages for tinksmed i 2006, da Thy Skovdistrikt ikke har optalt arten i år.

I Sønderjylland fortsætter tilbagegangen, idet der nu kun er 1-2 par tilbage på én lokalitet, hvor der i 2005 var 3-5 par. På Borris Hede er der for andet år i træk kun fundet 1 par. I Ribe amt er der også tilbagegang, idet der kun er fundet 2-3 par. På 3 lokaliteter, der alle i 2005 husede 1 par, fandtes ingen i år.

Den samlede danske bestand findes således nu næsten udelukkende i Thy.

Stenvender *Arenaria interpres*

Af artskoordinator Palle A.F. Rasmussen

Bestanden af stenvender på Læsø og småøer og holme syd herfor blev optalt i år den 12/6. I alt blev der i år registreret 51 par, hvilket er på samme høje niveau som på de seneste optællinger i 2000 og 2003. Der foreligger ikke oplysninger om ynglende stenvendere andre steder i Danmark.

Tællingen blev gennemført efter samme metode, som er anvendt ved alle optællinger siden 1987, og er derfor sammenlignelig med tidligere år. Fordelingen af parrene var ret typisk med de fleste par på småøer og holme omkring Hornfiskrøn (14 par), Als Dyb Holme (18 par) og Als Dyb Revler (9 par). Desuden blev der registreret 1 par på Sdr. Nyland samt hele 9 par på Stokken. På sidstnævnte lokalitet er der ikke tidligere registreret mere end 3 par. Knogen syd for Bløden Hale (østlige Læsø) blev besøgt 29/5 i forbindelse med optælling af ynglefugle, men der blev ikke registreret ynglende stenvender. Knogen har i 1990 huset 1-2 par stenvendere.

Sorthovedet måge *Larus melanocephalus*

Af artskoordinator Lars Hansen

For 5 år siden skrev jeg profetisk, at sorthovedet måge sandsynligvis ville etablere en fast ynglebestand i Danmark og med mulig tyngde i det fynske område. Det er nu en realitet. Siden sidste år er bestanden steget fra 7 til 19 par – en fremgang på 170 % og med næsten halvdelen omkring Fyn.

Vanen tro ses kun få fugle i vintermånederne, men fra det tidlige forår ankom mange fugle til den sydlige del af landet. I Vadehavet ynglede 1 par i Ho Bugt og 2 par i Sneum Engso. Østjylland blev i år repræsenteret med 2 par på Hjarnø.

I det fynske område ynglede ikke færre end 6 par på den lille ø, Fiskeholm, i Helnæs Bugt. Yderligere 2 par blev fundet i hhv. Odense Fjord og Det Sydfynske Øhav.

Øst for Storebælt blev der fundet hele 6 par fra Holmesø ved København og syd om Sjælland til det sydlige Storebælt. Parrene fordelte sig på hele 5 lokaliteter, hvoraf flere ikke tidligere har haft besøg af sorthovedet måge. Lolland havde i år sit første ynglepar.

Ynglesucces er undersøgt på næsten alle lokaliteter. Ud af 19 ynglepar havde 12 par ynglesucces, og den samlede ungeproduktion tæller 23-24 unger. Næsten alle er blevet flyvefærdige og må forventes at medføre yderligere stigning i bestanden i de kommende år.

En ringmærket unge fra 2004 er i år genfundet i Nordfrankrig. Det er første gang en dansk unge er blevet genfundet, og det støtter formodningen om, at danske fugle overvintrer i dette område. Det forklarer måske også, at arten har svært ved at få fodfæste i den østlige del landet. Øst for Storebælt var der i 2006 kun 1 succesfuldt par, der blot fik 1 unge på vingerne.

Hvor sorthovedet måge tidligere kun ynglede i hættemågekolonier, er ca. halvdelen af parrene i år fundet i stormmågekolonier. I de kommende år vil det derfor kræve et langt større arbejde at finde alle ynglepar. Heldigvis er mange ornitologer opmærksomme på arten og gode til at indberette deres fund, hvilket er en forudsætning for at følge den spændende bestandsudvikling for sorthovedet måge i Danmark.

Sorthovedet måge blandt hættemåger. Foto John Larsen.

Splitterner. Foto: Ulrik Bruun.

Dværgmåge *Larus minutus*

Der er ikke modtaget nogen bestandsopgørelse for arten i 2006.

Sandterne *Gelochelidon nilotica*

Af artskoordinator Ole Thorup

Der fandtes ikke ynglende sandterne med sikkerhed i Danmark i 2006. I sensommeren sås ved to lejligheder en familie med en årsunge i Esbjerg/Fanø-området. Det vides ikke, hvor disse ynglefugle kom fra.

Hvert femte år optælles alle ynglende vandfugle i hele det danske Vadehav, og en sådan tælling blev udført i 2006. Det betyder, at der var en særlig god dækning i dette danske kerneområde for sandternen. Trods stor ornitologisk aktivitet i yngletiden, blev der alligevel ikke registreret et eneste ynglepar i 2006. Der blev set en enlig sandterne nogle gange i maj i Tøndermarsken og på Rønmø.

Den 22/7 sås en årsunge flyve med en voksen fugl ved Esbjerg Havn med kurs mod Fanø, og 22/8 var der to voksne sandterner med en årsunge på det sydlige Fanø. Det vides ikke, hvor det eller de ynglepar har ynglet. De kan komme fra en ukendt ynglelokalitet i Danmark, eller de kan være kommet fra den eneste tyske ynglekoloni, der befinder sig ved Elbens munding ca. 150 km syd for Fanø.

2006 er det andet år, hvor sandterne ikke er registreret sikkert ynglende i Danmark. Første gang var i 2002.

Splitterne *Sterna sandvicensis*

Af artskoordinator Jens Overgaard Christensen

Den samlede bestand af splitternes i Danmark lå i 2006 på ca. 6100 par, og alle større kolonier vurderes at være optalt. Dette er betydeligt flere end i de forløbne mange år og svarer til en fremgang på 35-40 %. En lille del af fremgangen kan skyldes tilgang fra en forladt koloni i Tyskland.

Langli husede i 2006 ikke færre end 3300 par splitternes. Fuglene var fordelt på to kolonier med 2200 par i Kogleaks og 1100 par ved Ebbevejen. I forbindelse med ringmærkning af unger har det været muligt at vurdere ynglesuccesen som værende god med ca. 1,5 flyvefærdig unge pr. par i Kogleakskolonien og 1,0 på Ebbevejen. Dette er en betydelig forbedring i forhold til 2005. Der er også meldt om god ynglesucces fra mange andre kolonier i 2006. Det store antal splitternes på Langli i 2006 skal muligvis ses i sammenhæng med artens forsvinden fra andre lokaliteter. Splitternes er ikke registreret ynglende i de vestjyske fjorde i 2006, og ligeledes er en koloni tilsyneladende forsvundet fra Trischen i det tyske Vadehav (www.trischen.de/brut06.htm). Her ynglede 300 par i 2005, dog uden succes (www.trischen.de/brut05.htm).

De to største danske splitterneskolonier ligger nu på Langli og Hirsholmene. Mellem disse to lokaliteter har der indtil for få år siden ligget en del øer med splitterneskolonier og andre varierede kystfuglekolonier. Der tænkes her især på lokaliteter som Klægbanken i Ringkøbing Fjord, Fjandø og Sandøen i Nissum Fjord og en række Limfjordsøer, især de forskellige holme ved Nibe. Ingen af disse huser i dag større hættemågekolonier og stort set alle arter af terner, klyder mv. er forsvundet fra dem, herunder også splitternes. Alle øerne er i dag enten mere eller mindre præget af prædation fra ræv eller dominans af store måger. Bedre synes forholdene at være i de østlige dele af landet, hvor der er et større antal velegnede småøer for fuglene, og flere nye kolonier er etableret.

Antallet af ynglepar af splitternes *Sterna sandvicensis* i perioden 2004-06 fordelt på kolonier.

Koloni	2004	2005	2006
Langli, Vadehavet	1200	1183	3300
Hirsholmene	878	1300	800
Vigelsø/Skalø	358	150	31
Fiskeholm, Lillebælt	280	145	516
Nekselø, Vestsjælland	100-110	500	685
Holmesø, Køge Bugt	100	450	340
Sprogø, Storebælt	75	4	28
Mellempoldene	0-1	?	0
Klægbanken	?	0	0
Djævlø	?	400	0
Siø, Tåsinge	?	140	190
Holmene i Nibe Bredning	0	?	1
Hjarnø, Horsens Fjord	0	0	105
Omø	0	0	7-8
Maderne, Præstø Fjord	0	0	30-40
Rødsandområdet	0	0	50-100
I alt optalt	ca. 3000	ca. 4300	ca. 6100
Estimeret landsbestand	4000-5000	4300-4500	6100

Sortterne *Chlidonias niger*

Af artskoordinator Knud N. Flensted

I 2006 ynglede der 57-61 par sortterner i Danmark, fordelt på 3 hovedlokaliteter. I Vejlerne ynglede 37 par i Kogleakssøen med moderat ynglesucces, idet minimum 15 juvenile sortterner blev optalt samtidig den 5/7. I Tøndermarsken ynglede i alt 15-18 par fordelt med 14-16 par i Hasberg Sø (den danske del), og 1-2 par blev registreret i Gammel Frederikskog. Her foreligger ingen oplysninger om ynglesucces. I Vest-Stadil Fjord ynglede 5-6 par i Mellemdyb, og der kom mindst 1 unge på vingerne. I Ramsødalen på Sjælland blev der registreret 1 adult sortterne på ynglepladsen i starten af maj, men mere blev det ikke til her.

Slørugle *Tyto alba*

Af artskoordinator Klaus Dichmann

Siden slørugleprojektet startede i 1998 med indsamling af yngledata fra hele landet, har vi klimatisk set været forskånet for hårde vintre. Det så ikke godt ud først på året, idet flere end 20 slørugler blev rapporteret fundet døde af sult og kulde. På trods af den lange vinter med udbredt islag, der lokalt blev liggende i lange perioder og bevirkede, at sløruglen havde svært ved at fange mus under isskorpen, formåede landsbestanden alligevel at stige. Fra 277 kendte par i 2005 til 283 kendte par i 2006.

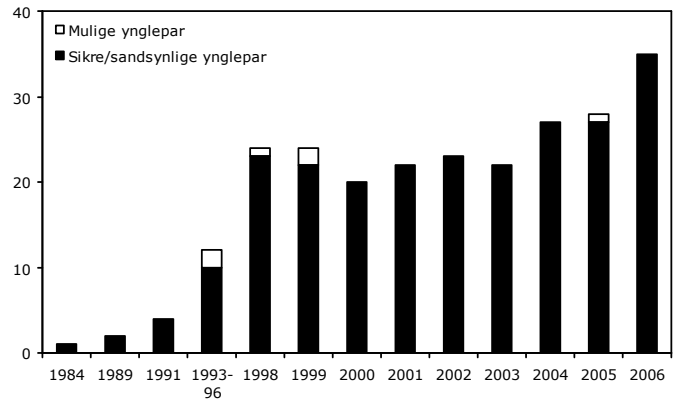
Hvor det i 2005 var Viborg Amt, der kunne notere sig for den største fremgang, var det i år Ribe Amt, hvor bestanden steg fra 94 til 104 par.

Den forventede fremgang øst for Lillebælt lod også i 2006 vente på sig. Dog var der et enkelt lille lyspunkt, idet Storstrøms Amt, der siden 2003 har været registreret med 1 par, i 2006 kan notere sig for 2 par.

Ungeproduktionen var i 2006 med et gennemsnit på 3,9 unge pr. par en anelse lavere end i 2005, hvor gennemsnittet lå på 4,4 unge pr. par (udelukkende baseret på data fra Sønderjylland). En sammenligning med de sidste ni års kuldgennemsnit viser dog en klar tendens til, at kuld størrelsen er lav hvert andet år.

Slørugle med mus. Foto: Klaus Dichmann.

Bestandsudviklingen af Stor hornugle *Bubo bubo* i Danmark i perioden 1984-2006.

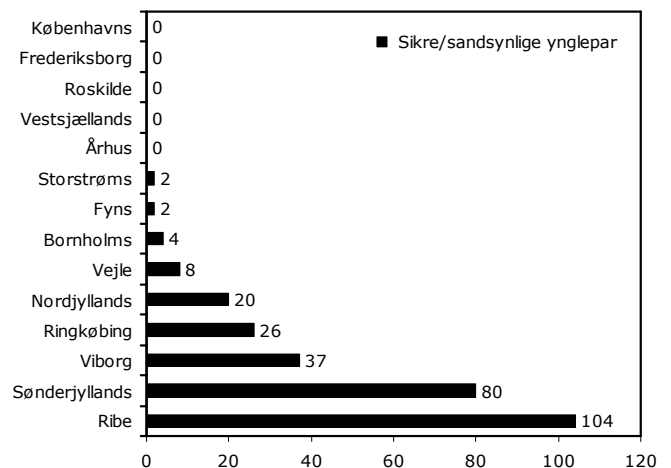
Stor hornugle *Bubo bubo*

Af artskoordinator Hans Pinstrup

Der er rapporteret 35 par store hornugler i 2006, hvilket er det højeste antal i projektets historie. Da ikke alle tidligere anvendte ynglelokaliteter er besøgt i år, er bestanden utvivlsomt på mange flere par, og et realistisk bud på bestandens størrelse er derfor nok nærmere på minimum 50 par.

Den lange vinter, der strakte sig langt ind i marts måned, skubbede ynglesæsonen ca. 3 uger og betød sandsynligvis også, at en del par ikke gennemførte ynglen. Årets ungeproduktion, set i relation til det høje antal par, var relativ lav. 17 par producerede minimum 28 unger, hvilket svarer til ca. 1,65 unge pr. produktivt par. 4 par fik ingen unger, hvoraf 2 par med sikkerhed vides at have lagt æg.

Redeplaceringerne var traditionelle, idet 21 kendte reder fordelte sig med 11 på jorden (de fleste i råstofgrave), 7 i rovfuglereder i træer og 3 på bygninger i råstofgrave. Det ser ud til, at flere og flere par etablerer sig i de store jyske skove og plantager, hvor de er begyndt at yngle i gamle reder fra musvåge og duehøg. Dette gør dem meget vanskelige at finde, men det betyder også, at de ikke bliver udsat for prædation fra f.eks. hunde.

Amtsvis fordeling af ynglende slørugle *Tyto alba* i 2006.

Amtsvis fordeling af ynglende stor hornugle *Bubo bubo* i 2005 og 2006 samt ynglesucces i 2006.

Amt	Antal par i 2005	Antal par i 2006	Par med ynglesucces i 2006 (antal unger)	Par uden ynglesucces i 2006	Par med ukendt succes i 2006	Enlige fugle i 2006
Storstrøms						1
Nordjyllands	2	3	1 (1)	1	1	1
Viborg	3	3	1 (1)		2	1
Århus	7-8	10	5 (8+)	2	3	2
Vejle	4	7	3 (4+)	1	3	1
Ringkøbing	6	3	1 (2)		2	
Ribe	1	3	1 (3)		2	
Sønderjyllands	5	6	5 (9)		1	3
I alt	28-29	35	17 (28+)	4	14	9

Der blev fundet 8 nye par: 1 par i Sønderjyllands Amt, 1 par i Ribe Amt, 2 par i Vejle Amt, 2 par i Århus Amt og 2 par i Nordjyllands Amt. Der registreres langt færre enlige fugle i 2006 end i 2005.

På en lokalitet er der hele året observeret 3 fugle, hvilket er meget usædvanligt, idet et uglepar normalt ikke accepterer tilstedeværelsen af andre fugle i deres territorium. Der er sandsynligvis tale om en unge fra tidligere år, eller også støder to territorier tilfældigvis sammen netop der, hvor uglerne som regel ses og høres.

Den tilsyneladende tilbagegang i Ringkøbing Amt fra 6 til 3 par skyldes primært, at 3 lokaliteter, hvor arten ynglede i 2005, slet ikke blev besøgt.

Igen i 2006 blev der konstateret en fugl i Storstrøms Amt, som sås og hørtes januar-maj, hvor den opholdt sig i en råstofgrav. Denne fugls oprindelse kendes ikke, og kan således stamme fra både den svenske bestand, der i disse år breder sig, og fra bestanden syd for Østersøen.

Kirkeugle *Athene noctua*

Af artskoordinator Lars Holm Hansen

Med 56-61 rapporterede par bliver det indkomne materiale om kirkeugle bedre og bedre. Dette skal særligt ses i lyset af Zoologisk Museums projekt om arten. Den reelle bestandsstørrelse estimeres på baggrund af materialet til at være på 70-85 ynglepar (20-25 par i Sønderjyllands, Ribe, Ringkøbing og Århus amter

Amtsvis fordeling af ynglende kirkeugle *Athene noctua* i 2006 samt ungeproduktion og enlige fugle.

Amt	Ynglepar	Unger	Enlige fugle
Sønderjyllands	1	4	
Ribe	4-8	5+	
Ringkøbing	2	3+	1
Århus	5-6	2+	2
Viborg	4	2+	2
Nordjyllands	38-40	16+	?
I alt	56-61	32+	5+

samt 50-60 par i Nordjyllands og Viborg amter).

Ynglesæsonen 2006 var katastrofal dårlig i Nordjylland. Ud af 29 par med kendt yngleresultat fik kun de 12 par unger. 17 par fejlede altså deres yngleforsøg, hvilket svarer til ca. 60 %. Årsagen til det meget dårlige resultat var den lange vinter. De gamle fugle overlevede godt nok, men på grund af vinterens strengthed var de ikke i god nok form til at klare ynglecyclussen. Kropsvægten var kommet for langt ned. Flere af parrene gennemførte de første ynglestadier og lagde også æg, men disse blev opgivet igen efter ganske få dage. Et sted havde man held med at fodre et kirkeuglepar med laboratoriemus. Dette par var i stand til at opfostre 5 unger, som blev flyvefærdige.

Mosehornugle *Asio flammeus*

Af artskoordinator Niels Knudsen

I efteråret og vinteren 2005/06 var der mange iagttagelser af mosehornugle – specielt i vadehavsregionen, men desværre smittede disse observationer ikke af på antallet af registrerede ynglepar. Der blev i 2006 konstateret 4 ynglepar af mosehornugle i Danmark, hvilket er et enkelt par mere end sidste år. Der er gjort flere observationer, der kunne dreje sig om ynglefugle, men det har ikke kunnet konstateres med sikkerhed. Desuden er der på flere lokaliteter set fugle langt hen i maj/juni, dog uden nogen tegn på yngleadfærd i øvrigt.

Kirkeugle. Foto: Klaus Dichmann.

Tre par ynglede på øer i det Sydfynske Øhav; det ene par fik formentlig spoleret ynglen pga. af katte, mens de to andre par på en nærliggende ø tilsyneladende gennemførte med tilsammen 3 unger.

På en lokalitet i Ribe Amt kunne man langt hen i maj se tre par som tilsyneladende havde etableret sig på hvert sit territorium. Af ukendte årsager forsvandt de to af parrene ultimo maj, og kun et par formåede at gennemføre ynglen. Lokaliteten er i perioder plaget af ræv og kat, og disse er givetvis hårde prædatorer for ynglefuglene generelt.

På Rømø blev der hørt mosehornugle så sent som 5/6. Observationen er desværre enkeltstående, og intet tyder på ynglende fugle på øen.

Perleugle *Aegolius funereus*

Af artskoordinator Hanne Tøttrup

2006 blev et af de rigtig gode år for perleuglen med 5 syngende fugle på Bornholm og 1 syngende i Tved Plantage i Thy, der vurderes at dække over 3 sandsynlige og 2 mulige ynglepar.

På Bornholm blev der fra midten af januar lyttet efter arten, og 12/2 blev 1 hørt synge i den centrale del af Paradisbakkerne. 26/2 blev 2 hørt i Paradisbakkerne østlige del og 23/3 blev 4 forskellige fugle hørt, 2 i den vestlige del, og 2 i den østlige del. 12/2-24/3 var lytteaktiviteten høj på lokaliteten, og ud fra observationerne viser det sig, at tre af de fire hørte perleugler har haft faste territorier gennem denne periode uden at synge kontinuerligt. Dette kan være et tegn på, at uglerne har fundet sig en mage, og de vurderes derfor som sandsynlige yngleterritorier. Først 9/7 blev der atter registreret perleugle i Paradisbakkerne, hvor 1 adult kaldte i den centrale del. Caretakergruppen i Paradisbakkerne har nøje gennemført et af de områder hvorfra en af perleuglerne sang, for hultræer. Det lykkedes, men ingen af hullerne var tilsyneladende beboede af perleugler.

I Rø Plantage blev en fugl hørt 7/3 og igen 8/3 og 14/3 i området ved Sdr. Borgedalssø.

14-19/3 blev der i Tved Plantage i Thy hørt 1 syngende perleugle. Fuglen sang ivrigt og vedholdende, hvilket indikerer, at der er tale om en enlig han, som formodes at være en ikke-ynglende strejffugl.

De 10 opsatte perleuglekasser på Bornholm, der er jævnt fordelt over hele øen, er blevet eftersat. I 8 kasser var der redemateriale – mest mos – og i 3 af disse kasser var der golde mejseæg. 1 kasse var fyldt med bitavler, og 1 var helt tom.

På Ottenby Fuglestation på Øland blev der i perioden 22/9-17/11 2005 ringmærket i alt 8 perleugler, og yderligere 3 er i efteråret 2005 registreret i den sydlige del af Skåne. Til sammenligning blev der i efteråret 2004 kun ringmærket 1 perleugle på Ottenby Fuglestation (<http://www.artportalen.se/birds/>). Årets gode resultat på Bornholm skal sandsynligvis ses i sammen-

Perleugle. Foto: Helge Sørensen.

hæng med dette influx. 15/10 2006 blev en perleugle ringmærket på Gedser Odde.

I Schleswig-Holstein er perleuglen endnu ikke fundet ynglende nord for Kielerkanalen, men i 2006 er en hørt syngende lige nord for Rendsburg og 1 hørt syngende i Süderlügum lige syd for den danske grænse (Hans Dieter Martens, pers. medd.). Måske varer det ikke længe, før der kan findes ynglende perleugle i sortspættehullerne i Sønderjylland.

Biæder *Merops apiaster*

Af artskoordinator Magnus Bang Hansen

Der foreligger udelukkende observationer fra foråret. 28/4-18/6 blev i alt 19 fugle observeret, stort set kun enlige fugle på træ og ved de kendte steder: Skagen, Sydlangeland, Blåvandshuk, Grenå, Gilbjerg Hoved og Røsnæs. Der er ingen tegn på yngleforsøg, og der er ikke rapporteret fugle fra efterårstrækket.

Toplærke *Galerida cristata*

Af artskoordinator Anders Østerby

Der er i 2006 kun fundet ynglende toplærke i Hirtshals, hvor 2-3 par har produceret 4 unger.

Den 9/6 sås 2 gamle fugle med en nyudfløjet unge ved Hirtshals Station. Denne familie blev jævnligt set de efterfølgende 14 dage. Den 23/6 sås en gammel fugl med 2 nyudfløjne unger omkring Nordsøcentret. 14/7 sås en gammel fugl fodre en enkelt unge; hvad der er sket med den anden unge, vides ikke. 8/8 ses en voksen fugl med en nyudfløjet unge omkring Netto nær Hirtshals Station. Da der har holdt flere voksne fugle til omkring stationen, er det usikkert om der er 2 par, eller om det er det samme par, der har produceret to kuld.

Desuden blev der i løbet af det tidlige forår set fugle omkring Margretheparken i Hirtshals, men der er ikke konstateret yngleaktivitet senere på året. I januar-februar sås 4-6 fugle omkring bageren, hvilket er den største forekomst i de senere år, og det kunne være tæt på hele byens vinterbestand, der var samlet her.

23/6 sås en enkelt toplærke på to tætliggende lokaliteter i Skagen. Denne fugl synes at være den eneste observation af en omstrefjende fugl i landet i år.

I Løkken er der ikke konstateret toplærker på den gamle ynglelokalitet ved Action House. Her blev der heller ikke set fugle i 2005, hvorfor arten må regnes som værende forsvundet fra byen. I Frederikshavn holder en enkelt fugl på forbavsende vis stand omkring Hjørringvej i den vestlige del af byen.

Markpiber *Anthus campestris*

Af artskoordinator Knud Pedersen

Den rekordvarme sommer i 2006 havde tilsyneladende ingen positiv effekt på den akut truede restbestand af markpiber i Danmark. Det triste resultat efter sæsonens eftersøgning af ynglende markpiber på Anholt og Skagens Odde blev på blot 1 fugl set og fotograferet på Anholt 29/5 og 1 sandsynligt ynglepar ved Råbjerg Stene i juni.

Hvor effektiv en eftersøgning, der har været efter arten på Anholt, er uklar. At der trods alt med sikkerhed er dokumenteret en fugl i yngletiden, er dog status quo i forhold til 2005, hvor der også blot blev registreret 1 enlig territoriehævdende fugl på en enkelt dato i slutningen af maj, men ingen sikre ynglefund.

På Skagens Odde blev arten i 2006 i forbindelse med NOVANA-projektet eftersøgt ganske grundigt på tidligere kendte ynglelokaliteter i hele området. Ene- ste, men nok så interessante, fund var af et par med yngleadfærd ved Råbjerg Stene i juni. 6/6 observeredes 1 syngende han og 1 hun med yngleuro, og 28/6 sås begge fugle igen, og de udviste tydelig urolig adfærd, da observatøren opholdt sig i området. Senere besøg på lokaliteten i juli var dog negative, og hvorvidt det er lykkedes for parret at gennemføre yngleforsøget med succes, er uklart.

De tidligere ynglelokaliteter på Læsø er også i forbindelse med NOVANA-projektet blevet besøgt i sommeren 2006, men med negativt resultat.

Helt uden for artens kendte ynglesteder i Danmark er der 18/7 meldt om en rastende markpiber ved Raghølle på Bornholm.

Konklusionen på årets rapporterede fund af markpiber fra de danske ynglepladser, sammenholdt med situationen i Nordvesteuropa, hvor bestanden er decimeret voldsomt de seneste år (BirdLife International 2004), må være, at artens fremtid som dansk ynglefugl hænger i en meget tynd tråd.

Vandstær *Cinclus cinclus*

Af artskoordinator Erik Dylmer

Der er i år kun kendskab til et enkelt sikkert ynglepar af vandstær, hvilket drejer sig om den oftest benyttede lokalitet ved Grejs Å i Vejle Amt.

Vandstær. Foto: Henrik F. Nielsen

2 ungefødrende fugle blev set 8/5. 22/5 observeredes 3 flyvefærdige unger, der alle befandt sig inden for 30 meters afstand af redestedet. Blot en enkelt voksen fugl blev noteret denne dag.

Sydlig Blåhals *Luscinia svecica cyanecula*

Der er ikke modtaget nogen bestandsopgørelse for arten i 2006.

Stor Tornskade *Lanius excubitor*

Af artskoordinator Niels Peter Brøgger

Årets ynglebestand opgøres til 10 sikre og 7 sandsynlige par med 22 unger fra 7 af parrene. Desuden er der 2 mulige par fra indberetninger af fugle i yngletiden på tidligere ynglelokaliteter. Landsbestanden kan derfor opgøres til 17-19 par.

Der er to store ynglelokaliteter i Danmark. Den ene er Borris Hede med fugle på mindst 7 territorier, heraf 1 sikkert ynglepar med 4 unger og 6 sandsynlige par med stedfaste fugle på tidligere ynglelokaliteter. Den anden lokalitet er Oksbøl-området med 6 sikre par, hvor der er talt i alt 16 unger hos de 5 par.

I ingen andre områder er der registreret mere end 1 par. I år mangler der sikre oplysninger om fugle på Karup Flyvestation og Lønborg Hede, som begge tidligere har huset flere par. Ingen af stederne har været grundigt undersøgt i 2006.

Amtsvis fordeling af ynglende stor tornskade *Lanius excubitor* i 2006 samt ynglesucces.

Amt	Ynglepar	Par med ynglesucces	Unger
Ringkøbing	11	2	6
Ribe	6	5	16
Århus	0-1		
Vejle	0-1		
I alt	17-19	7	22

Der har været en del lokaliteter med tilsyneladende enlige fugle langt hen i april måned. Disse lokaliteter bør nok undersøges nærmere, da rugningen ofte startes i første halvdel af april måned. Ungerne kan forlade reden og området i slutningen af maj måned.

Der er stadig ingen sikre ynglefund fra Sønderjylland, Nordjylland eller Øerne, men melding om fugle til hen i april en del steder.

Referencer og litteraturliste

- BirdLife International 2004: Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 12).
- Ehmsen, E. & L. Pedersen 2007: Årsrapport for Projekt Ørn 2006. Dansk Ornitologisk Forening.
Findes på:
http://www.dof.dk/sider/images/stories/proj/oern/dokumenter/aarsrapport_havoern_2006.pdf
- Grell, M.B. (red.) 1999: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 1998. DOFT 93: 105-126.
- Grell, M.B. (red.) 2000: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 1999. DOFT 94: 55-72.
- Grell, M.B. (red.) 2001: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2000. DOFT 95: 51-68.
- Grell, M.B. (red.) 2002: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2001. DOFT 96: 43-67.
- Grell, M.B. & B. Rasmussen (red.) 2003: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2002. DOFT 97: 175-192.
- Grell, M.B., Heldbjerg, H., Rasmussen, B., Stabell, M., Tofft, J. & T. Vikstrøm (red.) 2004: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2003. DOFT 98: 45-100.
Findes på:
http://www.dof.dk/sider/images/stories/proj/datsy/dokumenter/Doft_08_2004_LOW.pdf
- International White Stork Census Newsletter Vol. 3 2006.
Findes på: http://bergenhusen.nabu.de/m03/m03_01/
- Niedersächsisches Umweltministerium 2006. Die Umsetzung der EU-Vogelschutzrichtlinie in Niedersachsen.
Findes på:
http://cdl.niedersachsen.de/blob/images/C27637202_L20.pdf
- Nyegaard, T. & M.B. Grell (red.) 2005: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2004. DOFT 99: 88-106.
Findes på:
<http://www.dof.dk/sider/images/stories/proj/datsy/dokumenter/DATSY2004.pdf>
- Nyegaard, T. & M.B. Grell (red.) 2006: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2005. DOFT 100: 11-28.
Findes på:
http://www.dof.dk/sider/images/stories/proj/datsy/dokumenter/DATSY_DOFT_2_06Low.pdf
- Rasmussen, L.M. 2006: Hedeheg i Danmark ynglesæsonen 2006. Dansk Ornitologisk Forening.
Findes på:
<http://www.dof.dk/sider/images/stories/proj/hedeheg/dokumenter/hedeheg2006rap.pdf>